

אֵהָלָהָלָ

נא

r0548474308@gmail.com

לע"נ מרת רחל לוי בת תמרה ז"ל

ולטוטפת בין עיניך (יג טז)

בגמ' מנחות (לד:): ת"ר לטטפת לטטפת לטוטפת הרי כאן ארבע דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר אינו צריך, טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים. ע"כ. מאי הנפק"מ בפלוגתתם.

נפק"מ א'

החיד"א בחומת אנך (אות ג') 'מאת אדנים' כנגד מאה ברכות (מנחות מג:), ויצחק נולד לק' שנה. ודע כי היו מאה אדנים ק' לולאות מ"ח קרשים, הם רמ"ח כנגד מצות עשה, וכן רמ"ח חלונות ברקיע (מגלה עמוקות אופן ק"ע) אברהם גימטריא רמ"ח. יצחק גימטריא ר"ח, ולקח רבקה בן מ' שנה, הרי רמ"ח. יקב עם ס"ו נפשות שיצאו ממנו, הם רמ"ח, הרי האבות תקנו רמ"ח מצות עשה.

במשה כתיב (במדבר יב, ו) 'במרא"ה אליו אתודע', הרי רמ"ח, שהשיג משה שמותיו של ה' יתברך, ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן גימטריא רל"ב, וי"ו אותיות שבד' הויות, הרי רמ"ח. מספר כתיבת יד, ועוד האריך.

נפק"מ ב'

בספר ליקוטי של"ה (פרשת תולדות) "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'". דע, כי סוד המעשרות וסוד הברכות הכל הולך אל מקום אחד, על כן נאמר ברכה במעשר. גם לענין ברכות אמרו רז"ל, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, ענין "מאה שערים". כי חכמי הקבלה אמרו כי הארץ העליונה מאה שערים, לכל שער בית קיבול נובע מעייני ברכה לעולם. ומשם ינק יצחק אבינו מאה מיני ברכות ממאה שערים, שמשם יוצאת ברכה ושפע ואצילות לכל הנבראים לפיכך תמצא באוהל מועד "מאת אדנים למאת הבכר ככר לאדן" (שמות לח), שאין לך אדן שלא יהיה לו בית קיבול וכו'. ולפיכך 'חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום', כדי למשוך מכל אחת ואחת מאלו הברכות.

נפק"מ ג'

בספר יפה נדרשת - פרידמן (מועדי השנה) כתב באמרי נועם רמז לחנוכה בתפלת שמו"ע ברוך אתה הוי"ה המחזיר שכינתו לציון מודים ס"ת מנורה.

ויש לבאר בהקדם מה שכתב בספר נר המאיר (אות מ"ח) דבתפארת שלמה לזאת חנוכה כתב מ"ש ולא מצאו אלא פך אחד של שמן הכוונה למנין פ"ך שעולה מאה, שהמשיכו מאה ברכות ע"י הדלקת נר חנוכה, הכוונה שע"י מאה ברכות זכו לנצחון המלחמה, וביאר בזה המדרש הדודאים נתנו ריח זה ראובן

שהציל את יוסף ועל פתחינו כל מגדים זה נס חנוכה, דבתפארת הגרשוני (וישב) כתב שלכן נזדמן ליוסף שישמעאלים נשאו צרי נכאת ולוט, כדי שיברך עליהם ברכת הריח להשלים מאה ברכות, ולכן יעץ ראובן להשליכו לבור נחשים ועקרבים כי כל עצם תקנת מאה ברכות היה לפי שמתו ק', אנשים בכל יום כמבואר בטור או"ח (סימן מ"ו) נאום הגבר הוקם על, זה דוד שתיקן מאה ברכות כמנין ע"ל, וכיון שמאה ברכות מציל ממיתה, ידע ראובן שינצל ממיתה אפילו בבור נחשים ועקרבים בזכות מאה ברכות.

וז"ש הדודאים נתנו ריח זה ראובן שהציל את יוסף, ולכאורה מה הצלה הוא להשליכו לבור נחשים ועקרבים, אלא ודאי בזכות מאה ברכות ינצל, ועל פתחינו כל מגדים זה נס חנוכה שהיה ג"כ בזכות מאה ברכות עכ"ד נר המאיר.

ובזה נבין דברי התוספות במסכת מנחות (דף מ"ג:) על אומרם, ועתה ישראל מה ד"א שאל מעמך, אל תקרא מה אלא מאה, שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, וכתבו התוספות פירוש ר"ת דהוה שואל מלא ויש מאה אותיות בפסוק הזה, ר"ל מלא באות ו', ויש לומר הכוונה על נס חנוכה שהיה בזכות מאה ברכות, דבספרים איתא שד' מלכיות יש בשורשם ד' אותיות הוי"ה והם בבל מדי יון אדום, נמצא יון הוא נגד אות ו' בשם הוי"ה, ולכן נרמז מצות מאה ברכות בכל יום דוקא באות ו' של שואל, לרמז שבזכות מאה ברכות יזכו להתגבר על היונים שהם נגד אות ו' בשמו יתברך.

ובפסיקתא איתא שלכן נעשה הנס דווקא בכ"ה בכסלו דמלאכת המשכן נגמר בכ"ה בכסלו, והקב"ה המתין עד ר"ח ניסן - חודש שנולדו בה האבות להקימו אז, והיה ליום ההוא תרעומת, א"ל הקב"ה עלי לשלם לו ושילם לו הנס חנוכה בכ"ה בכסלו, וי"ל דבמשכן היה מאת אדנים וכחב בעה"ט בפרשת פקודי מאת אדנים כנגד מיוסדים על אדני פז, וכנגדן תקנו מאה ברכות ע"כ, נמצא אילו הקימו המשכן אז בכ"ה בכסלו, והיו מעמידין אז מאת אדנים היה זכות של מאה ברכות ביומו דהא כנגד מאת אדנים תקנו מאה ברכות, עכשיו שלא זכה שילמו לו נס חנוכה בכ"ה בכסלו, שהיה בזכות מאה ברכות.

והנה כתב באבודרהם המחזיר שכינתו לציון מודים, מודי"ם עולה מאה ברכות, לרמז שבזכות מאה ברכות נזכה להמחזיר שכינתו לציון ע"כ, ושפיר נכון הרמז שכתב באמרי נועם הוי"ה המחזיר שכינתו לציון מודים, ס"ת מנורה שנס המנורה היה בזכות מאה ברכות.

ובזה י"ל קושיית הבי"י למה תקנו חנוכה שמונה ימים הלא על יום אחד היה שמן להדליק, אמנם הדבר יתבאר עפימ"ש בבני יששכר (מאמר הלל והודאה קמ"ז) ששמונת ימי חנוכה הם קצ"ב שעות, והם כמספר בכל מכל כל, שנדרש על האבות כמבואר במסכת ב"ב (י"ז). והאומר מאה ברכות בכל יום זוכה לזכות אבות, כי אברהם אבינו הוליד יצחק למאה, יצחק אבינו כתיב וימצא מאה שערים ויברכהו ד' ויעקב נגמר לידת י"ב שבטי י"ה כשהיה בן מאה, ולכן תקנו שמונה ימים חנוכה שהם קצ"ב שעות כמנין בכל מכל כל, לרמז שבזכות מאה ברכות זכו לזכות אבות ובזכותם גברו חשמונאים על היוונים.

נפק"מ ד'

החיד"א (בשו"ת יוסף אומץ סי' נ') ומצאתי בספר המנהיג שכתב בתחילת ספרו (דיני תפילה עמ' כ"ז) וז"ל, דבר זה מסורת בידינו מאבותינו למשה מסיני, שיש עלינו מאה ברכות בכל יום מן התורה מן הנביאים מן הכתובים וכו'.

ודרשו חכמים, שכשהודיעוהו לדוד שהיו מתים מישראל בירושלים מאה בכל יום, עמד ותיקן מאה ברכות. ונראים הדברים, שאחר שיסדם משה רבינו ע"ה שכחום, וחזר ויסדם, כלפי מה שראה שהיו מתים מאה בכל יום וכו', ושוב שכחום, וחזרו חכמי התלמוד ויסדום, עכ"ל.

ויש להרגיש, ששום אחד מהמחברים שדיברו בענין מאה ברכות, והביאו מה שאמרו רז"ל שדוד המלך ע"ה תקנם, לא הביאו דברי המנהיג הללו, שכתב דמסורת היא מעיקרא משכה למשה מסיני.

והן היום בא לידי ספר פני אהרן שנדפס מחדש, והם שו"ת לכמהר"א אמארייליוו זלה"ה וראיתי באורח חיים סימן ז' שהאר"ך הרבה בענין זה. ומידי עוברי אגב רהטאי ראתה עיני, דיש להשיב הרבה על דבריו, ואין הפנאי מסכים, רק אדברה נא ב' ג' גרגירים לבד בעטיו של נח"ץ.

ואחזה אנכי שהביא משם הרב מגלה עמוקות אופן ע"ה שכתב, התחיל משה לתקן לישראל ק' ברכות, כשנתן מאה אדנים למשכן וכו', ואעפ"י שאמרו רז"ל, דוד וכו' עמד ותיקן מאה ברכות וכו' וצריך לדעת 'אלה המצות' (ויקרא כז לד) שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה (שבת קד.), וכבר אמר משה ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך (דברים י יב) אל תקרי 'מה' אלא מאה, כדאיתא במנחות (מג:), הרי שמשה תיקן מאה ברכות וכו'. וכתב שכן נראה דעת הגאונים שמנו מאה ברכות אחד מרמ"ח מצות עשה, משמע דמשה רבינו תקנם, דאם דוד המלך ע"ה תקנם, היאך הוא מרמ"ח מצות עשה, עכ"ד. ונעלם ממנו דברי הרב המנהיג שהבאתי דכתב כן, דמשה רבינו ע"ה תקנם.

ומה שכתב שכן נראה דעת הגאונים, שמנו מאה ברכות אחד מרמ"ח מצות עשה, דאם דוד תקנם, היאך הוא מרמ"ח מצות עשה. בזה לא יגהה מזור, דלכל הדברות הוא תקנת משה רבינו ע"ה, ואינה מצוה מרמ"ח מצות עשה דאורייתא שציונו הקב"ה. ומה שכתב בספר המנהיג מסורת בידינו מאבותינו למשה מסיני, לאו דוקא, אלא כוונתו שהיא תקנת משה רבינו ע"ה, וכמו שכתב אחר כך דמשה יסדם.

ומה שהכריח הרב מגלה עמוקות דכתיב 'אלה המצות', שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה אינו הכרח, דזהו תקנה ואינה מצוה, ויכול היה דוד המלך ע"ה לתקן תקנה זו להציל ממות נפשם של ישראל, ואין בזה משום 'אלה המצות'. ותו שהגאון בעל הלכות גדולות שמנה מאה ברכות למצות עשה, ואחריו נמשכו שאר מונין את ישראל תרי"ג מצות עד זמן הרמב"ם. לא זו בלבד הוא היה מונה, כדי שיכריח מזה שדעתו דהיא תקנת משה רבינו, שהרי מנה מצות אחרות מדרבנן, כמו שכתב הרמב"ם בספר המצות בשרש הראשון, עיי"ש באורך.

נפק"מ ה'

בספר **ילקוט יוסיף לקח** (בייפוס) מרגלא בפומיה דמו"ר המשגיח, הג"ר דב יפה שליט"א, להזכיר את דברי בעל הטורים האלה, ולהעמיק את משמעות הרמז הנאה בענין תקנת מאה ברכות. שכן ההשוואה בין מאה ברכות למאת האדנים לכשעצמה מורה שכשם שהאדנים היו היסוד והבסיס למקום השראת השכינה, כך גם הברכות. גם הן מהוות בסיס ויסוד למעלות רבות בעבודת ה'.

ביאורם של דברים: כידוע, הפסוק שבו מצאו חז"ל רמז למאה ברכות הוא הפסוק (דברים י) ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך. וזה לשון הגמ' במסכת מנחות(מג:): תניא, היה ר' מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך. ומפרש רש"י מה ה' אלוקיך וגו' - קרי ביה מאה.

מהר"ל ומפרשים נוספים אומרים שישנה כאן הוראה מרומזת של הקב"ה, הנושאת בכנפיה עצה כיצד אפשר להגיע ליראת שמים. ה' אלוקינו דורש מעמנו "מה" שהוא "מאה", ובזה מגיעים ל"כי אם ליראה

את ה' אלוקיך". ויראה הינה יסוד למעלות רבות, כפי שממשיך הפסוק הנ"ל ואומר: "ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך. לשמור את מצוות ה' ואת חוקותיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך".

ומכיון שהזכרת שמו יתברך בברכה מעוררת ליראת שמים, ויראת שמים הינה יסוד למעלות בעבודת ה', הרי שהברכות הינן יסוד לכעין השראת השכינה על האדם. בזה הועמקה ההשוואה בין מאה ברכות בכל יום למאה אדנים של המשכן.

בספרו "לעבדך באמת" (ח"א, עמ' קמח) מביא מו"ר את דברי בעל הטורים על הפסוק (דברים ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", שיש תגין על האות קו"ף רמז למאה ברכות שצריך לברך בכל יום. וכתב שמסתבר מאד שהסיבה שהתורה רמזה כאן את הצורך לברך מאה ברכות בכל יום, משום שאמירת מאה ברכות בכל יום מביאה לדביקות בהקב"ה.

כי כאשר יהודי מברך בכל יום מאה ברכות, הוא חי בכל עת עם הקב"ה. אוכל פת, מברך "המוציא לחם מן הארץ", וזוכר את הקב"ה הדואג שיהיה לו במה שישביע רעבונו. שותה מים כדי להרוות את צמאונו, מברך "שהכל נהיה בדברו", ומתבונן שבעצם כל הבריאה כולה על כל נפלאותיה, נבראה בדבר ה'. כשסיים לשתות, מברך

"בורא נפשות רבות וחסרון על כל מה שברא..." , ומהלל את הבורא על שברא להנאת בני האדם גם דברים שאינם חיוניים עבורו, כגון פירות וירקות שאפשר לחיות בלעדיהם.

כאשר מזדמנת לאדם עשיית מצוה, הוא מברך "אשר קדשנו במצוותיו..." ומתמלא שמחה על שזכה לקיים מצוה שבנוסף לשכר העצום שיקבל עבורה בעולם הבא, היא גם מקדשת ומרוממת אותו בעולם הזה. ובאופן כללי כל ברכה פותחת במלים: "ברוך אתה ה'...", דהיינו שהקב"ה הוא מקור כל הברכות והשפע, והאדם מתבונן בהטבה העצומה שהקב"ה מטיב לבני האדם, שהרי כל הברכות והשפע שבעולם, ממנו הם.

אפשר, איפוא, לומר שאם אדם חי בלי תורה, כשהוא אוכל הוא מקביל לבהמה הנפגשת עם המזון שלה. אולם כאשר אדם חי עם התורה, כאשר הוא הולך לאכול הוא נפגש עם הקב"ה! התבוננות זו מעצימה בנו את תחושת הכרת הטובה להקב"ה, ומאירה באור נוסף את חיובנו לעשות את רצונו יתברך ולהידבק בו, כהכרת טובה על השפע והברכות שהוא משפיע עלינו.